

Zárójelentés

Simonovits Borbála, vezető kutató 2019. június 13.

A kontaktus elmélet meta-elemzése survey-, tesztmódszerekkel és esettanulmányokkal- különös tekintettel az Európában élő bevándorlókra (2016-2019)

1. A kutatás folyamata

Az első két évben elvégzett munkafolyamat részletes ismertetését az időközi beszámolók tartalmazzák. A harmadik „tört”-évben (2018. november 1- 2019 március 31.), új empirikus kutatást már nem végeztem, hanem a korábbiak lezárására, az eredmények összegzésére és publikálására helyeztem a hangsúlyt.

Első kutatási év (2016.10.01- 2017.09. 30):

A projekt megvalósítása nagyjából a munkatervének megfelelően haladt. Az eltérés egyrészt abban áll, hogy mivel lehetőségem volt bekapcsolódni két folyó kutatásba, a terepmunkára épülő esettanulmányok megvalósítását a vállalnál korábban elkezdtem. (ld. később csoportközi viszonyok kutatások). Másrészt hogy e lehetőségből adódóan a migráns célcsoport mellett, a zsidó kisebbséggel kapcsolatos attitűdöket is lehetőségem nyílt vizsgálni több adatfelvételi hullámra épülő kontrollált kísérleti elrendezéssel.

Második kutatási év (2017.10.01- 2018.09. 30):

Ebben az időszakban folytatódott az intenzív terepmunka, hallgatók bevonásával. Mivel azonban 2018/2019-es tanévben megszűnt az ELTE TÁTK kisebbség politika mesterképzése, nem sikerült a diszkrimináció teszteléseket az előzőleg meghatározott számban elvégezni. Ehelyett -a munkatervben vállaltakhoz képest- nagyobb hangsúlyt kapott az iskolai terepmunka és az esettanulmányok.

Harmadik kutatási év (2018.10.01- 2019.03. 31):

Az utolsó félévben zárult le a Haver kutatás harmadik hulláma melynek keretében azt vizsgálhatók hogy mennyiben tér el kontrollált kísérletben résztvevő és nem résztvevő diákok vita kultúrája egymástól. Ennek eszköze a Haver alapítvány által alkalmazott dilemma kávézó módszerére épült.

A módszer részleteit lásd: http://haver.hu/wp-content/uploads/2017/08/Haver_dilemma_2018.pdf.

2. A posztdoktori időszak során végzett önálló kutatások

Összefoglalva, azok a 2016-2019 között, a PD kutatási projekt keretében végzett, kvalitatív és kísérleti módszerrel végzett esettanulmányok, melyekből publikációk is születtek a következő kutatássorozatok voltak:

1. Csoportközi viszonyok esettanulmány: zsidó fiatalok bevonásával (Haver kutatás 2016-2019) kontrollált kísérlet módszerével (elő és többszörös utóméréssel)

2016 és 2019 között a Haver Alapítvány –melynek önkéntes oktatóstábja elsősorban középiskolásoknak és egyetemistáknak tart interaktív órákat informális oktatási eszközökkel a zsidóság témájában— (<http://haver.hu/>) megbízásából egy kísérleti elrendezésen alapuló kutatást végeztünk, melynek célja annak feltérképezése volt, hogy az alapítványt képviselő zsidó fiatalok vezetésével végzett interaktív foglalkozás sorozat (melynek elemei zsidó identitás foglalkozás, zsidó negyed séta és dilemma kávézó) hatására történt-e bármilyen elmozdulás a résztvevők zsidókkal kapcsolatos ismereteiben, illetve attitűdjeiben. A hatásvizsgálat alapja egy kontrollált kísérleti elrendezés volt, melyben 3 osztály vett részt kísérleti csoportként és egy osztály kontroll csoportként. Az összesen 3 évre tervezett kutatássorozat (melyben elő és utómérést végeztünk kvantitatív (elő és utókérdőívek) és kvalitatív eszközökkel (fókuszcsoportok és interjúk, és dilemma kávéház) a terveknek megfelelően valósult meg, 2019. március végén zártuk le az adatfelvételi szakaszt. A három hullámban megvalósuló, innovatív kutatás eredményeit magyar nyelven az *Educatio c.* folyóiratban, angol nyelven pedig az *Intersections c.* folyóirat külön számában tervezzük publikálni Surányi Ráchellel. (ld. lejjebb, elbírálás alatt álló és tervezett publikációk)

2. Csoportközi viszonyok kutatás „Migrációs válság társadalmi hatása” címmel: többség-kisebbség együttélésének tanulmányozása kvantitatív és kvalitatív eszközökkel (2016-2017)

2016-2017 folyamán az Artemisszió Alapítvány megbízásából a „Migrációs válság társadalmi hatása” címmel komplex kutatást végeztünk. (A kutatás kvantitatív adatfelvételét 2016.

októberében a Tárki, a fókuszcsoporthoz tartozó kutatást két hullámban az Artemisszó Alapítvány megbízásából egy szűkebb kutatócsoporttal együtt végeztük el. Mind a kérdőíves kutatás során általában a bevándorlással, és szűkebben a 2015-ös migrációs válsággal kapcsolatos sztereotipus kérdéseket ismételtünk meg, ezzel megteremtve az eredmények idősoros elemzésének lehetőségét. A fókuszcsoporthoz tartozó beszélgetések témája a kisebbség-többség (ezen belül a kiemelten a migránsokkal való) együttélés, a menekültekkel, a migrációval és a terrorizmussal kapcsolatos kormányzati kommunikáció, valamint általában a szolidaritás és a segítségnyújtási hajlandóság vizsgálata volt. A beszélgetéseket 2017 tavaszán a migráció által érintett, (Szeged és Budapest) és kevésbé vagy egyáltalán nem érintett településeken (Keszthely, Vecsés, Salgótarján) végeztük. A több adatfelvételi hullámban végzett kutatás eredményei egyrészt kommunikációs kampányok alapját képezik, másrészt a kutatásból készült kvalitatív elemzés az alapja a SPRINGER kiadó gondozásában 2019-ben megjelenő „Geographies of Asylum in Europe and the Role of European Localities” c. kötetben Magyarországról írt esettanulmányom.

3. Csoportközi viszonyok kutatás: Diszkrimináció a közösségi gazdaságban a kontrollált terep kísérlet módszerével (2017-től, folyamatosan):

A közösségi gazdaság (sharing economy) területén végzett diszkriminációtesztelést több hullámban és több kísérleti csoporttal végeztük el. Első évben a kísérleti módszertanra épülő kutatás során egyetemi hallgatók és a Tárkinál gyakornoki idejüket töltő New York University-n tanuló diákok bevonásával dolgoztunk. A kutatás célja annak feltérképezése volt, hogy éri-e diszkrimináció az arab, kínai, orosz (I. hullám) illetve roma utasokat (II. hullám) a különböző utazásmegosztással foglalkozó oldalakon (BlaBlaCar.com és Oszkár.com). A tesztelői profilok Magyarországon tanuló egyetemisták voltak, akik utazást terveztek Magyarországon belül illetve az országon kívül. A kontrollált kísérlet jelentős arab férfiakkal szembeni diszkriminációt, és mérsékelt kínaiakkal és orosz férfiakkal szembeni hátrányos megkülönböztetést tárt fel. A női tesztelők esetén a kapott visszajelzésekben nem volt kimutatható statisztikailag szignifikáns eltérés. A kutatás tapasztalatait és eredményeit feldolgozó tanulmány angol nyelvű publikáció formájában elérhető (ld. lent megjelölt publikációk), az eredményeket egy nemzetközi konferencián („The socio-technical aspects of the circular and collaborative Economy” Tarragona, 2018 Március 14-15.) „Trust and Discrimination in Collaborative Consumption: The Case of Ridesharing Platforms” címmel előadtam (<http://housing.urv.cat/programme/>). A II. hullámban zajló tesztelés (roma profilok) megvalósításába több hiba csúszott, ezért az eredményeket nem tervezem publikálni.

Végül, ebből a pilot kutatásból nőtt ki magát „A bizalom és diszkrimináció a közösségi

gazdaságban, különös tekintettel a közösségi fogyasztás online felületeire” című 2018 decemberében induló (127978 sz.) FK projekt, melyben nagyobb mintán szisztematikusan fogjuk vizsgálni a közösségi gazdaság területén jelenlévő ízlés alapú és statisztikai diszkrimináció megjelenési formáit, az online bizalom működési mechanizmusait, kísérleti és kvalitatív módszertannal.

3. Az eredmények összegzése

A kutatási tervben vállalt feladatok az alábbi módszerekkel és eredményekkel valósultak meg a csaknem 2 és fél éves projekt során:

Kutatási kérdés	Alkalmazott módszer	Eredmény, publikáció
1. Kontaktus hipotézis tesztelése: Hogyan befolyásolják a különböző típusú érintkezések (minőségi és mennyiségi szempontok) a többség kisebbségekkel kapcsolatos viszonyulását?		
<i>1.a. Hogyan magyarázzák a többség és kisebbség viszonyát a különböző típusú érintkezések és félelmek?</i>	Nagymintás reprezentatív survey másodelemzése (TÁRKI, ESS7)	Az idegenellenesség alakulása és a bevándorlással kapcsolatos félelmek Magyarországon és a visegrádi országokban (társzerzők: Sik Endre és Szeitl Blanka) Régió. 24. Évf. 2016/2.
<i>1.b. A csoportközi viszonyok hatásvizsgálata: hogyan hatnak a mindennapi érintkezések a kisebbség-többség viszonyára?</i>	Kis mintás kísérlet sorozat Ez a kutatási modul egyrészt épült egy migráns csoportokkal kapcsolatos diszkriminációtesztelés re másrészt a Haver alapítvánnyal közös megvalósításban, 3 hullámban elvégzett osztálytermi	Discrimination in the sharing economy: evidence from a Hungarian field experiment. Corvinus Journal of Sociology and Social Policy (társzerzők: Shvets, I. Taylor, C. H.) Egy iskolai terepkísérlet első eredményei: informális oktatás hatásvizsgálata kvantitatív és kvalitatív

	kísérletsorozatra, mellyel a magyar középiskolások zsidókkal kapcsolatos attitűdváltozását térképeztük fel.	eszközökkel (társszerző: Surányi Ráchel). <i>Educatio</i> . „The Jews are just like any other human beings” – an attempt to measure the impacts of informal education in the area of enhancing inter-group tolerance (társszerző: Surányi Ráchel). Special issue on Social integration and inter-ethnic relations in schools. <i>Intersection</i> 2019/4. (folyamatban)
<i>1.c. Hogyan definiálható a siker és a kudarc a migránsok integrációjának vizsgálatakor? Európa és Magyarország vizsgálata</i>	Kvalitatív kutatás alapján készített esettanulmány (Az eredetileg tervezetthez képest, nagyobb hangsúlyt kapott Magyarország mint eset körüli járása, és kevesebbet az európai uniós jó gyakorlatok tanulmányozása.)	The Public Perception of the Migration Crisis from the Hungarian Point of View. Evidence from the Field. In: Birgit Glorius, Jeroen Doornik (Eds.), <i>Geographies of Asylum in Europe and the Role of European Localities</i> . IMISCOE Research Series. Amsterdam: Springer, pp. 215-234.
2. A magyar és az európai társadalmak migrációval kapcsolatos attitűdjei		
2.a. Hogyan jellemezhetők az európai társadalmak abból a szempontból hogy hogyan viszonyulnak a migrációhoz?	European Social Survey és Eurobarometer nemzetközi kutatások összehasonlító elemzése	Simonovits, B. and Szeitl, B. (2019): Attitudes towards migration and migration policies in Hungary and Europe (2014-2018) In: Kolosi, T. and Tóth, I. Gy. (eds): <i>Social Report 2018</i> . TÁRKI, Budapest, 2019. pp. 294-312.
2.b. Az idegenellenes attitűd elkülöníthető-e a többi	Nagymintás reprezentatív survey	Inter-Group Contacts and Anti-Immigrant Sentiments at the Dawn of

előítéletes attitűdtől, vagy ugyanannak az attitűd készletnek a része?	(ESS 7 hulláma alapján) másodelemzése: a roma, zsidó és migráns ellenesség vizsgálata	the 2015 Migration Crisis: The Case of Hungary (kézirat)
2.c. A migrációval kapcsolatos félelmek vizsgálata (különös tekintettel a szimbolikus és reális fenyegetettségre, Stephan, 1999)	TÁRKI idegenellenesség kutatásai alapján	<i>Realistic and Symbolic Threats. The Social Basis of Mass-Migration Related Fear in Contemporary Hungary.</i> , Review of Sociology. 2016/4. Vol. 4. pp. 53-74., 2016

A kutatási célok megvalósítása: sikerek, újdonságok és hiányosságok

A fenti táblázatból is látható, hogy kutatási tervemben vállaltaknak megfelelően, komplex módszertannal vizsgáltam a Magyarországon élő többség és kisebbségek viszonyrendszerét. A széles körben ismert survey-adatok másodelemzése mellett, *kontrollált kísérleti módszerrel* teszteltem egyrészt a magyarországi középiskolások zsidó fiatalokkal történő ismételt interakcióinak hatását a középiskolások kisebbségekkel kapcsolatos attitűdjeire, másrészt a diszkrimináció tesztelés módszerével térképeztem fel, hogyan reagálnak egy utazásmegosztó oldal (BlaBlaCar) szolgáltatói, különböző származású egyetemisták megkeresésére. Ez utóbbi pilotkutatás (N=160) adta az ötletet, kutatási témám továbbvitelére a közösségi gazdaság területére. A pilot kutatásomból kinőtt pályázat elnyerésének eredményeképp 2018. decemberétől a közösségi gazdaságban megjelenő diszkrimináció és bizalom különböző formáit vizsgálom, az NKFIH fiatal kutatói kiválósági program keretében (FK127978).

Az eredeti terveimtől eltérően, kutatásomban végül kisebb hangsúlyt kapott az európai országok migrációs politikájának és jó gyakorlatának vizsgálata. Ennek okai röviden, hogy a kutatási folyamat közben derült ki számomra, hogy másod-elemzéssel limitáltak az elérhető információk, részben nyelvi nehézségek, részben egyéb erőforrások (anyagi, kapcsolatok) hiánya miatt. Sajnos csak a projektidőszak vége felé sikerült, még ha csak érintőlegesen is, bekapcsolódnom az erre a témára fókuszáló alábbi nemzetközi projektekbe.

A NOVAMIGRA(H2020, (<https://novamigra.eu/>) migráció és menekültügyi szempontból is jelentős nemzetközi projekt: Elżbieta M. Goździakkal való szakmai egyeztetésen felmerült, hogy az összegyűjtött joggyakorlatokat későbbi együttműködés keretében közösen feldolgozzuk, majd publikáljuk. A projekt magyar partnere, Wesley János Főiskola, akik szintén megkerestek együttműködés kialakítása céljából.

Tárkis kollegáimmal történő együttműködés eredményeképp lehetőségem volt továbbá a nemzetközi (H2020, CEASEVAL, <http://ceaseval.eu/>) kutatásba is időszakosan bekapcsolódní, és az együtt-gondolkodás eredményeképp Sik Endrével közösen 2 tanulmányt írtunk a migrációs válság médiabeli reprezentációjáról:

Endre Sik, Bori Simonovits (2019) '[The first results of the content analysis of the media in the course of migration crisis in Hungary](#)'. CEASEVAL Working Paper

Endre Sik, Bori Simonovits (2019) '[The sociological characteristics of the discourse on relocation quotas in Hungary](#)'. CEASEVAL Working Paper

A kutatói team, a kutatásba bevont személyek:

A vállalásaimnak megfelelően számos gyakornokkal és mesterszakos hallgatóval dolgoztam együtt a projektidőszak során melynek részletei és eredménye az alábbiakban foglalható össze:

A projekt során, gyakornokokat (Tóth Fruzsina Márta, Iryna Shvets és Hannah C. Taylor és Antonia Cionca) és több egyetemi hallgatót (Social Integration MA, és Társadalmi Befogadás tanulmányok MA ELTE PPK illetve ELTE TÁTK projektcurzus) vontam be a kutatásaimba, melynek eredményeként egy angol nyelvű tudományos publikáció (Simonovits, Taylor és Shvets, 2018), egy jó gyakorlatokat összegyűjtő forrásgyűjtemény (táblázatos kézirat formájában) és három a vezetésemmel készült szakdolgozat illetve egy doktori jelentkezés született a következő címekekkel:

1. A migráció témájának megjelenése az online sajtóban és a közösségi terekben, Magyar és német online tartalmak összehasonlítása (Károlyi Katalin, 2019)
2. Adaptation Strategies of the Visible and Non-Visible Muslim Female Students in Hungary (Haydari Qisti Fatimah)
3. Challenges and Coping Strategies of Married Couples from Individualistic and Collectivistic Cultural Backgrounds (Thabet Majed Alazzeah Laila, 2019)

4. Behind people's lies and desires: Why Iranian people are telling lie to be refugee in the European countries? Faranak Gholampour. (PhD proposal, 2019 ELTE TÁTK Sociology)

Konferencia megjelenések:

A kutatásom eredményeiről az elmúlt 3 évben a következő konferenciákon adtam elő a projekthez kapcsolódó témákban és a következő publikációk vannak folyamatban. (A már megjelent angol nyelvű publikációkat itt külön nem tüntettem fel (részletes adatokat ld. NKFIH szakmai zárójelentés/közlemények illetve a fenti összegző táblázatban)

1. "Solidarity and Fear: Diverse Reactions of the Hungarian Society to the Migration Crisis." c. előadás "2 years later - after the 'refugee crisis" Public Lecture series. University of Vienna. 2017. november 25.
2. The socio-technical aspects of the circular and collaborative Economy” Tarragona, 2018 Március 14-15. „Trust and Discrimination in Collaborative Consumption: The Case of Ridesharing Platforms” c. előadás (<http://housing.urv.cat/programme/>).
3. 2018. szeptember 28-án a Kutatók éjszakáján a „Diszkrimináció és bizalom a közösségi gazdaságban (egy on-line kutatás tapasztalatai)” címmel tartott előadásomban a tágabb magyar közöség is megismerhette a pilot kutatásom eredményeit.

Elbírálás alatt:

Inter-Group Contacts and Anti-Immigrant Sentiments at the Dawn of the 2015 Migration Crisis: The Case of Hungary (eredetileg a Patterns of Prejudices. Special Issue: Islamophobia Islamophobia in the East of the European Union c különszámba leadott, visszautasított cikk átdolgozása) (2018. májusban leadva a Journal of Contemporary Central and Eastern Europe c. folyóiratba)

Egy iskolai terepkísérlet első eredményei: informális oktatás hatásvizsgálata kvantitatív és kvalitatív eszközökkel (társszerző: Surányi Ráchel). Educatio.

Tervezett publikációk:

„The Jews are just like any other human beings” – an attempt to measure the impacts of informal education in the area of enhancing inter-group tolerance (társszerző: Surányi Ráchel). Special issue on Social integration and inter-ethnic relations in schools. Intersection 2019/4. Elfogadott absztrakt.

Migration in the Making and Network Capital. (társszerzők: Endre Sik és Júlia Koltai) Special Issue of the International Journal of Sociology 2020/1. “The ISSP Social Relations and Social Networks III”